

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Viikin tiedekirjaston vuosikatsaus 2008

Viikin tiedekirjaston vuosikatsaus 2008

Ulkoasu: Mari Soini

Valokuvat: Kansikuva ja kuvat sivuilla 4, 24, 26 Helsingin yliopiston kuvapalvelut; s. 1, 15, 19, 20, 32 Eero Roine; s. 9, 29 Jari Laine; s. 12 Mika Hirvonen; s. 16 Anna Laihanen; s. 17 Liisa Siipilehto; s. 23 Jussi Männistö.

ISSN: 1796-9026 (nid)

ISSN: 1796-9034 (pdf)

www.tiedekirjasto.helsinki.fi/raportit/vuosikatsaus.htm

Yliopistopaino, Helsinki 2009

Sisältö

Kirjastonjohtajan katsaus

Osaaminen – tulevaisuuden voimavara 4

Kirjastonjohtaja Heli Myllys

Neuvottelukuntayhteistyö 6

Palvelujohtaja Teodora Oker-Blom

Kokemuksia neuvottelukuntatyöstä. Professori Outi Vainiota tapaamassa. 12

Viikin tiedekirjasto – luotettava tiedon kivijalka ja akateeminen sulatusuuni. . . . 14

Fil. yo Maria Tuomi

Biologian opiskelija Maria Tuomi, kirjaston asiakas ja työntekijä 16

Asiakaspalautteet ja palvelutoiminnan laadun kehittäminen 18

Tietoasiantuntija Marja Moisio

Tietoasiantuntija Eeva-Liisa Viitala

Kansainvälisen osaamisen näytön paikka – viikkiläiset ja EAHIL 22

Tietoasiantuntija Raisa Iivonen

Kirjaston perustehtävät puntarissa 24

Kirjastonjohtaja Heli Myllys

Viikin tiedekirjaston toimintaa kuvaavia lukuja 30

Kirjastonjohtajan katsaus Osaaminen - tulevaisuuden voimavara

Kirjastonjohtaja Heli Myllys

4

"Oman osaamisen kehittäminen on paras valttikortti työmarkkinoilla" –lauseella voi luonnehtia vuoden 2008 kirjastoväen tilannetta. Uudistuvaa Helsingin yliopiston kirjastotoimintaa ajatellen kartoitettiin kirjastonjohtajien aloitteesta kirjastohenkilöstön osaamista elokuussa 2008 toteutetulla kyselyllä.

Tavoitteena oli hahmottaa kirjastohenkilöstön tarve ja halukkuus täydentää osaamistaan vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Kartoituksen pohjalta on voitu kehittää henkilöstölle suunnattua koulutustarjontaa.

Helsingin yliopiston kirjastolaitoksen uuden rakenne- ja toimintamallin suunnittelu alkoi jo 2000-luvun ensimmäisinä vuosina. Vuoden 2007 syksyllä konsistori päätti kirjastotoimen rakenteellisen kehittämisen toteuttamisesta ns. kampusmallin pohjalta. Se tarkoitti neljän erillisen kampuskirjaston ja niitä yhdistävän, hallintoviraston alaisuuteen sijoitettun keskitettyjen palvelujen yksikön muodostamaa kokonaisuutta. Konsistorin päätös käynnisti prosessin, jonka myötä jokaisen Helsingin yliopiston kirjastojen henkilöstöön kuuluvan tuli hahmottaa oma henkilökohtainen paikkansa joko kampuskirjaston paikallis- ja tieteenalapalveluissa tai keskitettyjen kirjastopalvelujen hankinta-, luettelointi- tai verkkopalvelutehtävissä. Muuttuvan tilanteen vaatimien valmiuksien ja asiantuntijuuden kehittäminen on juuri sitä oman osaamis pääoman kasvattamista, johon alussa viittasin.

Itsensä kehittämisellä ei kuitenkaan vähätellä nykyosaamista. Oman työnsä muutosten mukana kasvaminen ja uusien kehittymismahdollisuuksien näkeminen tulevaisuuden trendeissä kasvattaa mahdollisuuksia osallistua oman työnsä parantamiseen sisällöllisesti. Kehittäminen antaa lisää mahdollisuuksia hakeutua juuri niihin tehtäviin, joita haluaisi tehdä.

Kirjaston asiakkuus pohjautuu myöskin tarpeeseen oppia uutta ja kehittää itseään eteenpäin. Asiakkaat tarvitsevat tietoa ja hakevat sitä kirjastosta. Palvelun laadun kehittämisen peruskysymyksiä on, kuinka hyvin pystymme tyydyttämään asiakkaiden moninaiset tiedontarpeet ja odotukset kirjaston tarjoamia palveluita kohtaan. Saadakseen tätä tietoa Viikin tiedekirjasto on panostanut erilaisten asiakaspalautekanavien luomiseen ja tarjoamiseen asiakkaittensa käyttöön. Asiakkaat tavoittaa helposti verkosta ja vaivattomasti löytyvä palautekanava on mutkaton keino lähettää kirjastolle ruusuja tai risuja tilanteiden mukaisesti. Jatkuvaa palautetta verkon kautta toivotaan ja sitä myös saadaan. Vuoden 2008 katsauksen teemana onkin eri asiakasryhmiin kuuluvien henkilöiden kokemukset palveluista: eri muodoissa saatujen palautteiden perusteella tarkasteltuna, opiskelija-asiakas/osa-aikavirkailijan kuvaamina ja kirjaston neuvottelukunnan jäsenen näkökulmasta katsottuna.

Antoisa lähtökohta palvelukokemusten kuvaamiseen tavoitettiin siinä, että katsaukseemme kirjoittaneilla ja haastatelluilla henkilöillä on kirjaston suhteen

kaksoisrooli. Kirjaston ilta- ja lauantaivuoroissa työskentelevät Viikin kampuksen opiskelijat ovat myös kirjaston asiakkaita. Haastateltu toimialakohtaisen neuvottelukunnan puheenjohtaja on yhtä aikaa kirjaston luottamustehtävässä ja toisaalta asiakas. Millaisia ovat heidän kokemuksensa oman opiskelunsa tai työnsä tueksi tarvitsemistaan kirjaston palveluista? Miten asiakaspalautteen kokee esimerkiksi kirjaston neuvottelukuntatyössä, jossa on mukana myös sidosryhmien edustajia? Kirjaston lainaustoimiston virkailijapuoli ja neuvottelukuntien kokousten keskustelut ovat oivallinen tilaisuus saada tietoa eri tahoilta katsottuna.

Kansainvälisyys näkyy yhä vahvemmin kirjaston toiminnassa. Se kuuluu jokapäiväiseen arkeen palveluja käyttävien lukuisten ulkomaalaisten asiakkaiden tiedontarpeina, kysymyksinä ja palautteina. Harvemmin tarjolla olevaa herkkua on monivuotista järjestelytyötä edellyttävä kongressiviikko satoine vieraineen ja moninaisine tapahtumineen. Kesällä 2008 Suomessa järjestetty lääketieteellisten kirjastojen konferenssi käsitti myös eläinlääketieteellisen kirjastotoiminnan. Viikin tiedekirjasto osallistui aktiivisesti konferenssin järjestelyyn, esitelmien arviointiin tieteellisessä toimikunnassa, varojen hankintaan paikallisen järjestelytoiminnan kautta, tilojen varaamiseen ja liitännäisohjelman suunnitteluun. Konferenssit ovat työllistäviä, mutta antoisia. Parhaana palkkiona saatiin kesällä lukea Viikin tiedekirjaston ja sen kahden virkailijan esittely alan kansainvälisestä julkaisusta.

Oman artikkelini lähtökohtana ovat kirjaston perustehtävät ja niiden ajankulumisen myötä tapahtuneet muodonmuutokset. Tarkastelen perustehtävien kehittymistä vasten sitä kirjasto- ja sidosryhmäyhteistyötä, jossa Viikin tiedekirjasto on olemassaolonsa kymmenenä vuonna ollut aktiivisesti mukana, samoin kuin sen edeltäjäkirjastot vuosikymmenien ajan. Tulevaisuudessa tehtävä työ edellyttää uutta asennetta ja uutta osaamista, mutta perustehtävien ydinajatus säilyy: tiedon tarvitsijalle on mahdollistettava pääsy tietoaimeeseen välitettynä mahdollisimman oikea-aikaisesti ja sopivassa muodossa – ajasta ja paikasta riippumatta.

Kampuksen moninaiset yhteistyökuviot kertovat kirjaston asiakaskunnan moninaisuudesta; ei vain toimialoiltaan, vaan myös valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Kirjaston rooli laatutekijänä näkyy kaikessa yhteisvaikutteisuuksena: kirjastopalveluiden avulla Helsingin yliopisto ja sen yhteistyökumppanit tekevät huippututkimusta, hyviä tutkintoja ja tuottavat yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Lähteet ja linkit

- Helsingin yliopiston kirjasto- ja tietopalvelujen rakenteellinen kehittäminen 2007–2015. Kirjasto- ja tietopalvelutoimikunnan asettamien työryhmien muistio 25.4.2007
- Helsingin yliopiston konsistorin päätös 11.2.2009: www.helsinki.fi/hallinto/konsistori
- Highlights and new notes. Newsletter of the Veterinary Medical Libraries Section of the Medical Library Association (VMLS/MLA), Summer 2008, No 59, s. 6–13.
- EAHIL: www.eahil.net

Neuvottelukuntayhteistyö

Teodora Oker-Blom

Palvelujohtaja

Kirjaston yhteistyöverkot

6

Tieteellisillä kirjastoilla on kriittisen tärkeä rooli tutkimuksen, opetuksen ja oppimisen tukemisessa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana ovat uuden tekniikan tuomat mahdollisuudet ja muut innovaatiot vahvasti vaikuttaneet kirjaston mahdollisuuksiin tarjota tietopalveluja. Tämä on tuonut kirjaston käyttäjille useita tervetulleita etuja ja samalla muuttanut heidän tapojaan hakea tietoja. Myös tutkijoiden ja opettajien työskentelytavat ovat vastavasti muuttuneet.¹

Tiedonhankintatapojen tutkimusten mukaan biotieteellisten alojen tutkijat käyttävät kirjastoa paikallisesti yhä vähemmän, koska heidän alojensa kirjallisuutta on saatavana verkosta yhä enemmän. Tutkijoiden osallistuminen monitieteellisiin ja poikkitieteellisiin tutkimusohjelmiin on yhä yleisempää ja he työskentelevät ajasta ja paikasta riippumattomissa kansallisissa ja kansainvälisissä virtuaalitiimeissä tai organisaatioiden välisissä tutkimusryhmissä. Tutkijat hyödyntävät verkkoa myös tutkimusaineistojen säilytyspaikkana.² Kirjastoon kohdistuukin uusia odotuksia palveluiden kehittämiseksi vastaamaan käyttäjien tarpeita. Kirjaston on luotava entistä tiiviimpi ja monimuotoisempi vuoropuhelu tutkijoiden, opettajien, opiskelijoiden ja muiden sidosryhmiensä kanssa. Mutta mitä enemmän tietoa menee verkkoon, sitä tärkeämpää on ylläpitää myös henkilökohtaisia yhteyksiä.

Neuvottelukunnat

Viikin tiedekirjastolla on ollut perustamisestaan alkaen toimialoittaisia neuvottelukuntia³, jotka kirjaston johtokunta asettaa. Neuvottelukuntatyöskentely on tärkeä epämuodollinen tapa verkostoitua laajasti ja henkilökohtaisesti käyttäjäkunnan edustajien kanssa.

Neuvottelukuntien määrä on vaihdellut. Tällä hetkellä niitä on kolme:

- biotieteiden ja biotekniikan, ekologian, systematiikan ja ympäristöalan neuvottelukunta
- elintarvikealan, eläinlääketieteellisen alan ja farmasian neuvottelukunta
- maatalousalan, metsä- ja puualan, talous- ja yhteiskuntatieteellisen alan, kotitalous- ja kuluttaja-alan neuvottelukunta

Jokaisessa neuvottelukunnassa on n. 15 jäsentä, jotka kirjaston johtokunta nimeää kolmeksi vuodeksi. He edustavat kampuksen tiedekuntia ja yhteistyötahoja. Neuvottelukunnat kokoontuvat kerran lukukaudessa kirjaston palvelujohtajan kokoonkutsumina. Toimialavastuuhenkilöt osallistuvat kokousten suunnitteluun ja he valmistavat niihin omia esityksiään valituista teemoista.³

Neuvottelukuntien tehtävänä on:

- edistää kunkin toimialan kirjastotointa yhteistyössä yksiköiden kanssa
- edistää kirjaston kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä sidosryhmiin
- kehittää kirjaston ja käyttäjien välistä yhteistoimintaa
- tehdä aloitteita ja esityksiä kirjaston kehittämiseksi
- käsitellä kirjaston hankintaperiaatteita ja tehdä ehdotuksia hankinnoiksi

7

Viikin tiedekirjaston neuvottelukunnissa käsitellään kirjaston suunnitelmia, raportointeja ja palveluja mutta myös jokapäiväisiin tarpeisiin ja ongelmiin liittyviä käytännön ratkaisuja sekä viritellään keskustelua ajankohtaisista aiheista.

Toimialavastuuhenkilöt, jotka ovat kirjaston toimialojen koulutuksen ja kirjastoalan koulutuksen saaneita tietoasiantuntijoita, muodostavat yhteistyöverkon kampuksen tiedekuntien ja laitosten oppiaine- ja kirjastoyhdysheikkilöiden kanssa. Kirjaston kahdeksan toimialavastuuhenkilön tehtävänä on muiden virkatehtäviensä ohella:

- kehittää toimialansa kirjastopalveluja yhteistyössä neuvottelukunnan ja laitosten kanssa
- tarvittaessa valmistella ja esitellä toimialansa neuvottelukunnassa käsiteltävät asiat
- osallistua kirjaston johtokunnan niin määrätessä johtoryhmän työhön

Neuvottelukunnissa käsiteltyjä aiheita

Neuvottelukunnissa pyritään saamaan jäseniltä sekä palautetta kirjaston palveluista että aloitteita käsiteltäviksi aiheiksi. Molemmiin puolin antoisaksi uusien asioiden kehittelylle on osoittautunut opettajien ja tutkijoiden osallistuminen kirjaston uusien palveluiden kokeiluprojekteihin. Kirjasto on saanut koehenkilöitä ja koehenkilöt ovat saaneet hyvää opastusta kehiteltävien palveluiden käyttöön. Neuvottelukuntien kokouksissa ryhmätyöskentely on myös osoittautunut hedelmälliseksi mielipiteiden vaihtamisen kannalta. Keskusteluryhmiä on koottu periaatteella kampuksen jäsenistä oma ja yli-

opiston ulkopuolisista jäsenistä oma ryhmänsä, jolloin molempien ryhmien erilaiset tarpeet palvelujen suhteen ovat tulleet selkeästi esiin.

Alla esimerkkejä neuvottelukunnissa käsitellyistä aiheista⁴ vuonna 2008:

Avoin julkaiseminen

Avoin julkaiseminen, eli kenelle tahansa avoin, välitön ja pysyvä pääsy julkaisun kokotekstiin Internetissä, on ollut kestoaihe kirjaston käynnistämän kampuksen avoimen julkaisuarkiston DViikin perustamisesta v. 2005 lähtien.

Viikin tiedekirjaston edustajat ovat osallistuneet aktiivisesti yliopiston yhteisen julkaisuarkiston kehittelyyn. Samalla he ovat tuoneet Viikistä saatuja kokemuksia esiin. Näistä kokemuksista on keskusteltu neuvottelukuntien kokouksissa. Niin Viikissä kuin muillakin kampuksilla on tuotu esiin yliopiston julkaisurekisterin Julkin korvaamisen tarve sellaisella järjestelmällä, joka helpotaisi tutkijaa ylläpitämään ajantasaista julkaisuluetteloa. Helsingin yliopiston vuonna 2009 käyttöön ottama uusi tutkimustietojärjestelmä TUHAT, tutkijan työkalu, mahdollistaa tämän sen lisäksi että järjestelmä tukee kokonaisvaltaisesti tutkimuksen hallinnassa. Sen kautta on myös tarkoitus tallentaa rinnakkaisartikkelit avoimeen julkaisuarkistoon. TUHAT-järjestelmä korvaa nykyisen osaamistietokantaperheen, mm. Julkin ja Tuhtin. Tarve näkyvälle tiedotukselle ja tallennuskoulutukselle sekä tekijänoikeuskysymysten tuelle on tullut esiin sekä Viikin neuvottelukunnissa että muillakin foorumeilla ympäri yliopistoa. Vuonna 2008 rehtori teki useita päätöksiä⁵, jotka liittyvät yliopiston julkaisuarkistoon ja tutkimusdataan.

Toistuvasti neuvottelukunnissa keskusteltuja asioita on myös opinnäytteiden tallentamisen tarve yliopiston eThesis-palveluun ja julkaisuarkistoon. Viikin tiedekirjaston ajamana asia liikahti eteenpäin. Vuonna 2008 aloitettiin DViikkiin eläinlääketieteellisen tiedekunnan opinnäytteiden tallennus sekä päätettiin maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan maisterintutkielmien tallentamisesta 1.1.2009 alkaen.

Myös Viikin alojen sektoritutkimuslaitosten mahdollisuudesta osallistua julkaisuarkistoon tallentamiseen on käyty jatkuvaa keskustelua. Tarvittavat yhteiset yhteistyö- ja hinnoitteluperiaatteet laadittiin keskitetysti kirjasto-palvelujen koordinoituyksikössä ja sopimuksiakin on jo tehty.

DViikkiin on tallennettu myös digitoitua kirjaston kokoelmissa olevaa vanhaa kirjallisuutta – artikkeleita ja kirjoja - tekijänoikeuksien sallimissa rajoissa. Neuvottelukuntien kokouksissa on julkaisuarkiston esiinnostamina ja innostusta herättävästi esitelty vanhoja painettuja julkaisuja. Osoitettu mielenkiinto kannusti kirjastoa lisäämään digitoitujen aineistojen tallentamista DViikkiin sekä liittymään EU:n BHL-Europe –hankkeeseen. Hankkeessa edistetään vanhan biodiversiteettikirjallisuuden saatavuutta digitoimalla ja yhteisen portaalin kautta. Hankkeeseen osallistuu 27 eurooppalaista luonnontieteellistä museota ja kirjastoa Viikin tiedekirjaston lisäksi.

Tutkimusdatan ja -aineiston tallentaminen ja saatavuus

Neuvottelukunnissa on keskusteltu myös tutkimuksen pohja- tai perusaineiston järjestelmällisestä tallentamisesta ja yhteiskäytöstä sekä e-science-käsitteestä taustana mm. OECD:n suositukset keskeisten julkisrahoitteisten tutkimusdatojen avoimesta käytöstä. Avoin käyttö turvaa suurelle käyttäjäkunnalle esteettömän ja tasavertaisen tutkimusdatan käyttömahdollisuuden edullisin kokonaiskustannuksin. Samoihin aikoihin rehtori päätti tutkimusdataa ja -aineistoja koskevan työryhmän perustamisesta Helsingin yliopistoon. Kirjaston rooli tutkimusdatan hallinnoinnin tukena tuli esiin monella rintamalla. Viikin kampusneuvottelukunnan tekemää kampuksen tutkimusyhteistyöohjelman luonnosta esiteltiin kirjaston neuvottelukunnissa. Sen tarkoituksena on lisätä monitieteellistä ja poikkitieteellistä tutkimusyhteistyötä ja tutkimusta tukevaa toimintaa Viikin kampuksella. Seuranneessa vilkkaassa keskustelussa todettiin, että kirjaston mahdollisuudet tuoda tutkimustulokset ja julkaisut esiin kehittämillään välineillä on hyvä. Jatkumo kirjaston konkreettisten yhteistyöhankkeiden tuottamille palveluille olisi tutkimusdatojen ja -aineistojen tallentamiseen ja saatavuuteen liittyvä yhteishanke Viikin kampuksen toimijoiden ja alojen sektoritutkimuslaitosten kesken. Tiedekirjastoa kehoitettiin olemaan tässä asiassa aloitteellinen.

Aihe oli esillä mm. kesällä 2008 Helsingissä järjestetyssä kansainvälisessä lääke- ja terveystieteellisten kirjastojen konferenssissa. Myös Viikin tiedekirjasto kuului tämän EAHIL - European Association for Health Information and Libraries – kokouksen järjestäjiin.

Kirjaston tehtävänä tutkimusdatan ja -aineiston hallinnoimisessa voisi olla mm. metadatan tuottaminen, tiedon välitys sekä koulutus aineistojen arkistointia ja arkistoitujen aineistojen käyttöä varten. Asia eteni konkreettiselle tasolle, kun kirjaston tietoasiantuntija pääsi Helsingin yliopiston edellä mainit-

tuun Tutkimusdatan ja -aineistojen saatavuutta selvittävään työryhmään ja Ympäristö- ja luonnonvarat –kon-sortion Tutkimusaineistojen hallinta ja yhteiskäyttö –työryhmään.

Elektronisten tietoaaineistojen saatavuus

Neuvottelukunnissa on jatkuvasti ollut esillä elektronisten tietoaaineistojen valinta, käytettävyys, saatavuus ja rahoitus. Erityisesti neuvottelukuntien yliopiston ulkopuoliset jäsenet ovat tuoneet esiin verkkoaineistojen käyttöön liittyviä rajoitteita.

Helsingin yliopiston kustantamia opetusministeriön yliopistoille subventoimia verkkoaineistoja voi Viikin kampuksella käyttää yliopiston henkilökunta. Muille kampuksen toimijoille mainitun aineiston käyttö on mahdollista ainoastaan kirjaston tiloissa. Sektoritutkimuslaitokset joutuvat hankkimaan samoja aineistoja käyttöönsä ilman oman ministeriön tukea, joten niiden henkilökunta joutuu selviämään suppeammilla aineistoilla.

Verkkoaineistot ovat keskeisiä tutkimustyön ja opetuksen tukemiseksi ja kehittämiseksi. Kansallinen elektroninen kirjasto FinELib, joka hallinnoi ja hankkii niitä, kuuluu kansalliseen ja Helsingin yliopiston tutkimusinfrastruktuuriin. FinELib on yhteistyössä yliopistokirjastojen kanssa selvittänyt, mitkä aineistot muodostavat eri alojen tutkimuksen perusaineistoja. Yliopistokirjastojen neuvosto on vuonna 2006 tehnyt tärkeän aloitteen, jossa ehdotetaan, että FinELibin tutkimuksen perusaineistot hankitaan yhteiskunnan tuella eri hallinnonalojen yhteistyönä organisaatiorajoista riippumatta esim. yliopistoille, sektoritutkimuslaitoksille ym. Tämä takaisi tasa-arvoisen tiedon saannin tutkimuksen kaikissa vaiheissa riippumatta siitä, missä tutkimusorganisaatiossa työskentelee. Valitettavasti kansallisen tutkimusinfrastruktuurin työryhmä ei ole esittänyt rahoitusta tähän hankkeeseen.

Tulevaisuuden yhteistyö

Jatkossakin on tärkeää ylläpitää asiakkaiden ja kirjaston välillä dialogia, jolla on merkitystä ja joka oikeasti tuo esille asiakkaiden tarpeet tiedonlähteiden, palveluiden, tilojen ja laitteiden suhteen. Neuvottelukuntien jäsenet pitävät neuvottelukuntamuotoista toimintaa tärkeänä yhteistyön foorumina ja painottavat henkilökohtaista vuorovaikutusta. Neuvottelukuntakäytäntö tulee säilymään myös uudessa yhden kirjaston organisaatiossa, joka käynnistyy vuoden 2010 alusta, ja sitä voidaan edelleenkin soveltaa kampusten tarpeisiin.

Läheisen yhteistyön aikaansaaminen paljon liikkuvien ja etäältä kirjastoa käyttävien tutkijoiden kanssa vaatii molemminpuolisia ponnisteluja. Helpompaa on toimia paikallisesti opettajien partnerina. Opiskelijat tavoittaa sekä kirjaston tiloissa että tiedonhankinnan kursseilla.

Elektroninen kommunikointi tarjoaa jatkuvan epämuodollisen kahden-suuntaisen keskustelun virtuaalisen ryhmän kanssa. Esimerkiksi Cambridgen yliopistossa on kokemuksia työskentelystä tällaisen virtuaalisen asiakaspaneelin kanssa. Kokeilusta ovat hyötynneet sekä kirjasto että asiakkaat. Kehittyvät virtuaaliset työvälineet lisäävät kommunikoinnin tapoja tulevaisuudessa. Tutkijat ovat jo ryhtyneet käyttämään interaktiivisia web2.0-sovelluksia (wikit, blogit ym.) keskinäisessä kommunikoinnissaan. Mm. Cambridgen yliopiston esimerkki osoittaa, että kirjaston vuorovaikutusmuodot tiedeyhteisön kanssa monipuolistuvat uusien välineiden myötä.⁶

Viikin tiedekirjasto on jo nyt verkostoitunut aktiivisesti kampuksen tiedeyhteisöihin neuvottelukuntatyön lisäksi. Tästä kertovat mm. asiantuntija-

jäsenyydet tiedekuntien opintojen kehittämistoimikunnissa, jäsenyys yhdessä tutkimuksen ja tieteellisen jatkokoulutuksen toimikunnassa, osallistuminen Viikin verkko-opetuksen tukihenkilöt -ryhmään ja Viikin opettajille ja opettaville tarkoitettuun Viklo-opettajakahvilaksi kutsuttuun toimintamuotoon. Tulevaisuudessa kirjasto ylläpitää virtuaalisia yhteyksiä rinta rinnan henkilökohtaisten kontaktien ja neuvottelukuntien kokousten ohella.

-
- 1 Ensuring a bright future for research libraries. A guide for vice-chancellors and senior institutional managers. November 2008. Research information network. www.rin.ac.uk/bright-futures-libraries
 - 2 Researchers use of academic libraries and their services. A report commissioned by The research Information Network and the Consortium of Research.2007 Libraries. www.rin.ac.uk/researchers-use-libraries
 - 3 Viikin tiedekirjaston johtosääntö 5.2.1999: www.tiedekirjasto.helsinki.fi/esittely/esittely.htm
 - 4 Viikin tiedekirjaston neuvottelukuntien pöytäkirjat 2008: www.tiedekirjasto.helsinki.fi/esittely/neuvottelukunnat.htm
 - 5 Helsingin yliopiston rehtorin päätökset
 - Rehtorin päätös 6.6.2008 (137/2008) Tutkimusdatan ja -aineistojen saatavuutta selvittävä työryhmä 9.6.2008-31.12.2009
 - Rehtorin päätös 26.5.2008 (126/2008) Tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus Helsingin yliopistossa; valmisteluvaihe kunnes astuu voimaan 2010
 - Rehtorin päätös 26.5.2008 (127/2008) Helsingin yliopiston julkaisuarkistopalveluiden koordinoitu kehittäminen, siirtymäkausi, voimaan 2010
 - Rehtorin päätös 14.2.2008 (039/2008) Tutkimustietojärjestelmän (TUHAT) kehittäminen Helsingin yliopistossa 1.2.2008–31.12.2009; käyttöönotto 2009–2010.
 - 6 Anne Collins, Isla Kuhn, Peter Morgan: Making a virtue out of virtual communities: working electronically with an advisory panel of library users.' EAHIL 2008 proceedings, www.terkko.helsinki.fi/bmf/EAHIL2008/Collins-et-al-Making-a-virtue.pdf

Kokemuksia neuvottelukuntatyöstä. Professori Outi Vainiota tapaamassa

Professori Outi Vainio Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan kliinisen hevos- ja pieneläinlääketieteen laitokselta on toiminut Viikin tiedekirjaston elintarvikealan, eläinlääketieteellisen alan ja farmasian neuvottelukunnan puheenjohtajana vuodesta 2007 alkaen.

Outi Vainio kertoo, että osallistuminen Viikin tiedekirjaston neuvottelukuntatyöhön sai alkunsa seuraavasti: ”Minulla on aina ollut hyvät suhteet tiedekirjastoon ja sen henkilökuntaan. Kun tuttu kirjaston henkilö pyysi mukaan neuvottelukuntaan, suostuin, koska minulla oli siitä positiivinen kuva.”

Neuvottelukuntajärjestelmä on epävirallinen yhteistyötapa. Voiko sen avulla todella vaikuttaa? Tähän kysymykseen Outi Vainio toteaa, että hänen kokemuksensa neuvottelukunnan toiminnasta on niin lyhyt, että kirjastotoimintaan kohdistuvia vaikuttamismahdollisuuksia on vaikea arvioida. Hänen toimikauteensa on osunut yliopiston koko kirjastolaitoksen uudistaminen, jonka etenemistä neuvottelukunnassa on voitu vain seurata.

Entä paikalliset asiat – tutkijoiden ja opettajien yhteistyö kirjaston kanssa – tarjoaako neuvottelukunta vaikutuskanavan tässä suhteessa? Miten mainitun asiakasryhmän asioita voi ajaa neuvottelukunnassa ja tuntuuko siltä, että neuvottelukunnassa on mukana kehittämässä kirjastoa tutkijoiden ja opettajien toivomalla tavalla? ”Koen kertovani kokemuksia yhden alan kirjaston käyttäjän näkökulmasta. Joihinkin asioihin, kuten erilaisiin kirjaston järjestämiin koulutuksiin, olen kokenut voivani vaikuttaa”, toteaa Vainio.

Tutkijoista ja opettajista kirjastopalvelujen käyttäjinä puhuttaessa Outi Vainio sanoo, että neuvottelukunnassa on mahdollista tuoda esiin tämän asiakasryhmän kokemuksia ja toivomuksia tiedoksi kirjastolle. ”Yleensä ne on huomioitu hyvin. Jos toivomusta ei ole voitu täyttää, siihen on heti saanut kuulla perustellun syyn.” Neuvottelukunta-aktiivisuus kannattaa: Vainion mukaan hänen omat ideansa ovat tulleet kuulluiksi.

Alussa Outi Vainiolla ei ollut selvää kuvaa neuvottelukuntatyön tavoitteista. Hän kertoo, että tutuksi tuleminen ja tietojen vaihto sekä kirjastotyön entistä syvempi ymmärtäminen on ollut eduksi hänen omalle työlleen. Neuvottelukuntatyötä olisi mahdollista Vainion mielestä kehittää siten, että kirjasto voisi esittää oikeita ongelmiaan ja kysyä ratkaisuvaihtoehtoja neuvottelukunnalta, vaikka neuvottelukunta ei olekaan päättävä elin. Työskentelyn

hankalana puolena Vainio mainitsee kiireiset aikataulut. ”Yleensä kokousten väki vaihtuu melkoisesti, joten tietynlainen jatkuvuus ja sitoutuminen eivät sen perusteella arvioiden ole olleet parhaita mahdollisia.”

Haastattelun lopuksi vaihtoehtoja neuvottelukuntatyölle mietittäessä Vainio pohdiskelee, että ”jonkinlaiset kuulemistilaisuudet tai lyhyet seminaarit jonkin tietyn teeman tai ongelman ympäriltä voisivat toimia tietojenvaihtoväylänä”.

Lämpimän kannustavat sanat kirjastolle päättävät tapaamisen professori Vainion kanssa: ”Tuloksellinen työ yliopistossa ei ole mahdollista ilman hyvin toimivaa ja palvelevaa kirjastolaitosta. Kirjaston panos ei aina ole näkyvää, mutta sen ansiosta omalta työpäätteeltä pääsee käsiksi aivan valtavaan tietomäärään joka puolella maailmaa. Minulle se on aina huimaava kokemus.”

– Kiitos haastattelusta!

Eeva-Liisa Viitala

Harlekins-Snäppan (*Totanus fuscus*)

Kuva teoksesta *Illuminerade figurer till Skandinaviens fauna, med text utgifne af S. Nilsson*. Lund, C.F. Berling, 1832. Kirja on verkossa *DViikki-julkaisuarkistossa Viikin tiedekirjasto – Vanha metsäkirjallisuus –* kokoelmassa: hdl.handle.net/1975/499

Viikin tiedekirjasto – luotettava tiedon kivijalka ja akateeminen sulatusuuni

Maria Tuomi

Fil.yo., bio- ja ympäristötieteiden laitos

Opiskelijan näkökulma

14

Viikin vihreä kampus kätkee lasi- ja betonielementtiensä sisään yli 6500 eri alojen opiskelijaa. Opiskeltavien alojen kirjo on laaja ja opiskelumetodit sitäkin kirjavampia. Kampukselle asetetut vaatimukset ovat tämän myötä melkoiset, ja kokonaisuutena Viikki tarjoaa monipuoliset tilat tähän kaikenkypsyiseen opiskeluun. Olennainen osa kampuksen palveluita on oma tiedekirjastomme, toimialojensa laajin tieteellinen kirjasto.

Asiakaslähtöinen palveluiden kehittäminen lienee Viikin tiedekirjaston yksi suurimpia haasteita ja siten vahvuuksia. Palveluita suunniteltaessa on syytä silloin tällöin silmäistä kohderyhmän eli kirjaston asiakkaiden, maailmaan. Opiskelijat Viikin kampukselta ja sen ulkopuolelta muodostavat merkittävän osan asiakaskunnasta. Tässä kirjoituksessa luodetaan mielipiteitä kirjaston toiminnasta ja eräistä Viikin tiedekirjaston palveluista, joita opiskelija käyttää ja tarvitsee kirmatessaan tiedon tiellä kohti suurempaa viisautta. Kirjoitus ammentaa Viikin kampuksen biologian opiskelijoiden tiedekirjaston toimintaa koskevasta epävirallisesta palautteesta, jota keräsin tätä artikkelia silmälläpitäen.

Kurssikirjakokoelma – kaiken opiskelun äiti

Viikin tiedekirjaston palveluista kurssikirjakokoelma on kenties selkeimmin opiskelijoille suunnattu hyllymetrien kavalkadi ja ilman sitä pienten opiskelijoiden armeija olisi pulassa heti ensimmäisestä opiskelupäivästä lähtien. Kovasta käytöstä seuraa aina haasteita, joiden ratkaisemisesta kurssikokoelman nykyisenlainen jouheva toimivuus on osoitus. Eri opinalojen perusteokset päivittyvät parin vuoden välein ja itse kurssivalikoima uudistuu jossain määrin joka tutkintovaatimusten uudistuksen myötä – kaivattujen kirjojen määrä on siis valtaisa. Kurssikirjojen muuttaminen e-kirjoiksi voisi ratkaista saatavuusongelman lopullisesti – asia, josta kymmenen vuotta sitten tuskin osattiin uneksia. Uudistus helpottaisi myös alati paisuvan kokoelman tilaongelmaa. Mielipiteet opiskelijoiden keskuudessa ovat varautuneen innostuneita, sillä monen mielestä päätteellä tehdään jo nyt aivan liikaa töitä. E-kirjat olisivatkin nerokas ratkaisu lähinnä kirjojen saatavuusongelmaan, sillä perinteisten paperiversioiden toivotaan säilyvän myös tulevaisuuden kirjastossa.

Päätteitä ja palvelua

Kymmenet atk-työpisteet sekä printtaus- ja kopiointimahdollisuudet palvelevat viikoittain satoja, jopa tuhansia opiskelijoita. Työpisteiden olemassaolo, määrä ja sijoittelu saavatkin opiskelijoilta lämmintä kiitosta. Monille kynns hakea esimerkiksi e-artikkeleita pienenee, kun kirjaston asiantunteva henkilökunta on lähellä neuvomassa. Toisaalta korkea käyttöaste tuottaa harmaita hiuksia sekä asiakkaille että työntekijöille. Asiakkaiden mielikuvaa usein reistaavista ja vähintään aina varatuista koneista on vaikea muuttaa myönteisempään suuntaan. Tilanteisiin, joissa toimitettava asia ei vaadi tuntien surffailua, olisiko ratkaisu löydettyvässä muutamasta vartin pikakoneesta? Viikin tiedekirjaston palveluissa yhdistyvät jouhevasti automaatio ja itselainaus, sekä henkilökohtainen, vanhanajan asiakaspalvelu. Molemmat puolet saavat opiskelija-asiakkailta kiitosta: itselainaus on kätevää ja Helka-pisteistä saa nopeasti varmistettua kirjan tarkan sijainnin. Toisaalta apua on helppo tulla kysymään lainaustiskiltä jos kirja ei ole paikallaan, tai tietty artikkeli ei ota löytyäkseen. Yhdessä tekemisen tuloksena asiakas oppii kirjaston käyttöä ja ensi kerralla tarttuu haasteeseen itsenäisemmin. Luottamus kirjaston palveluihin on useille ensisijaisen tärkeää ja syntyy usein ainoastaan vuorovaikutuksen kautta.

15

Tiedekirjasto osana kampusta

Monialaisena kokonaisuutena Viikin tiedekirjasto tarjoaa etsivälle opiskelijalle tärkeän löytämisen mahdollisuuden – akateemisen vapauden kenties olennaisimman ainesosan. Tässä mahdollisuuksien ja ideoiden ihmemaassa elektronisten palveluiden yleistymisen on vienyt tieteellisen aineiston tavoitettavuuden aivan uudelle tasolle. Viikin tiedekirjaston tiedonhankinnan koulutus tarjoaa kampuksen opiskelijoille vahvan työkalun kirjaston kokoelmien käyttöön. Edelleen koulutukset ovat monille ensimmäisiä laatuaan, ja tärkeitä ponnahduslautoja omaan kokonaisvaltaiseen tieteelliseen työskentelyyn, jossa ongelmaksi ei enää muodostukaan lähteiden löytäminen tai niiden luotettavuuden arvioiminen. Tällaisten kurssien merkitys on kiistaton koko opinnoille, ja toivottavasti lisääntyvä yhteistyö tiedekuntien kanssa saa sanan leviämään entistä tehokkaammin – tiedonhankinnan perusteet- ja RefWorks -kurssit sopivat loistavasti esimerkiksi kandidaattivaiheen seminaarien yhteyteen.

Erään opiskelija-asiakkaan palaute ansaitsee tulla siteeratuksi: "Viikin tiedekirjasto vaikuttaa myös siihen, millaista maailmaa katsomme: emme tuijota vain oman alamme artikkeleita netissä vaan törmäämme myös mui-

den alojen ihmisiin, teoksiin ja lehtiin”. Tiedekirjastollemme on kehittymässä Viikin kampuksella rooli, jossa se on enemmän kuin vain perinteinen kirjasto – akateemisessa sulatusuunissa kohtaavat useiden eri alojen asiantuntijat, uteliaisuus sekä oppimisen ja ymmärtämisen halu. Näkökulmien laajentaminen on monitieteisen yhteisön perusta, ja tähän kirjasto tarjoaa tilat kuin luonnostaan. Myös toisen kerroksen teemavitriinit ja uutuushyllyt toimivat tässä suhteessa erinomaisesti. Entä nähdäänkö tulevaisuuden tiedekirjastossa interaktiivista eri alojen esittelyä, näyttelyitä tai paneelikeskusteluita? Niin tai näin, Viikin tiedekirjasto on vihreän kampuksen tuhansille opiskelijoille elintärkeä, kotoisa ja luotettava osa opin pitkää polkua.

Biologian opiskelija Maria Tuomi, kirjaston asiakas ja työntekijä

Maria Tuomi on työskennellyt opintojensa ohella Viikin tiedekirjastossa kirjastosihteerinä ilta- ja lauantapäivystäjän tehtävissä kevätkaudesta 2008. Kysymykseen siitä, miten kirjaston toiminnan näkeminen sisältäpäin on vaikuttanut hänen käsityksiinsä kirjastosta ja mahdollisesti hyödyntänyt hänen tiedonhakutaitojaan, hän vastasi seuraavasti:

”Kirjastossa tehdään valtavasti taustatyötä palvelujen ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Asiakkaille tämä työ on näkymätöntä ja harva ymmärtää, että näkyvissä olevat lainaus- ja neuvontapalvelut ovat vain jäävuoren huippu.

Asiakkaita neuvoessa on syntynyt käsitys siitä, että tiedonhakutaitojen kehittäminen on jatkuva prosessi, joka on oleellinen osa opiskelua ja tutkimustyötä. Laajaa tiedonhakua aloittaessa kannattaa tähän tehtävään varata aikaa ja tutustua rauhassa erilaisiin tiedonlähteisiin. Ei kannata tyytyä siihen, mitä helpoimmin on tarjolla. Uskon, että saan gradukirjallisuuteni aikaa säästään kokoon, sillä työkokemukseni auttaa siinä.”

Kysymykseen, onko kirjastotyöstä tullut virikkeitä tulevaan ammattiin suuntautumiseen, Maria vastasi, että hänen tulevaisuutensa ei todennäköisesti ole kirjastossa, mutta niille, joita esimerkiksi tiedonhankinnan opettaminen kiinnostaa, kirjastosihteerin työ antaa hyvän mahdollisuuden tutustua kirjasto- ja tietopalvelutyöhön varsinaista alalle pätevoitymistäkin ajatellen.

Eeva-Liisa Viitala

Asiakaspalautteet ja palvelutoiminnan kehittäminen

Marja Moisio

Tietoasiantuntija

Eeva-Liisa Viitala

Tietoasiantuntija

18

Helsingin yliopiston laatujärjestelmä ja Viikin tiedekirjaston toimintakäsikirja

Helsingin yliopiston verkkosivuilla kerrotaan yliopiston laatujärjestelmästä seuraavasti: "Helsingin yliopiston laatu koostuu lopputulosten laadusta, sitä tuottavien prosessien ja toiminnan laadusta sekä organisaation laadusta, mikä pitää sisällään yliopistossa vallitsevan työilmapiirin, organisaatiokulttuurin ja ulospäin näkyvän imagon. Toiminnan laatua ylläpidetään, kehitetään ja arvioidaan kaikki osa-alueet kattavalla laatujärjestelmällä, jota jokainen yliopistolainen hyödyntää työssään.

Laadunvarmistus pohjautuu yliopiston strategiaan tavoitteisiin ja se on osa yliopiston normaalia toimintaa. Laatutyön tavoitteena on yliopiston toiminnan jatkuva kehittäminen ja tämän kehittämistyön tekeminen näkyväksi kaikissa toiminnoissa ja yksiköissä sekä jokaisen omassa työssä. Laatutyö koskee kaikkia yliopistolaisia, niin opettajia, tutkijoita ja muuta henkilökuntaa kuin opiskelijoitakin."

Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi Helsingin yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän vuonna 2007. Auditointiin valmistauduttiin myös Viikin tiedekirjastossa kokoamalla kirjaston toimintakäsikirja. Käsikirjaan liitettiin jo valmiina olleita ohjeita ja toimintojen kuvauksia. Käsikirjaa työstettäessä huomattiin myös puutteellisia ohjeistuksia tai toimintojen kuvauksia ja näitä jouduttiin siis luomaan. Toimintakäsikirjan kokoamisprosessi oli hyödyllinen, koska siinä oli mahdollisuus myös miettiä toimintatapoja ja mahdollisesti luoda uusia. Toimintakäsikirjaa päivitetään vuosittain ja tarpeen mukaan useamminkin. Haasteena ja kehityskohteena on toimintakäsikirjan käyttö ja hyödyntäminen jokapäiväisessä työssä. Laadukkaaseen toimintaan liittyvät toimintojen ohjeistus, dokumentointi ja toiminnasta saatava palaute.

Asiakaskeskeisyys – palautteen kerääminen

Asiakaskeskeisessä ajattelussa asiakkailta tuleva palaute, tieto asiakkaiden tarpeista ja mielipiteistä, on keskeinen palvelujen, niiden taustatoimintojen ja prosessien laadun ylläpidon ja kehittämisen väline. Asiakas palvelun

käyttäjänä pystyy parhaiten arvioimaan sitä, kuinka hyvin palvelut toimivat.

Asiakastytyväisyys on vain yksi näkökulma laatuun, eikä se anna kokonaiskuvaa koko organisaation laadusta. Asiakkaiden subjektiivisia mielipiteitä voidaan kuitenkin pitää sopivina ilmaisimina heidän käyttämiensä palvelujen laadusta ja tätä kautta osittain myös palveluja tuottavan infrastruktuurin ja prosessien laadusta.

19

Asiakaspalautteen hyödyntäminen edellyttää organisaatiolta valmiutta ja halua puuttua asiakkaiden osoittamiin ongelma-kohtiin. Palveluita kehitettäessä ei riitä, että todetaan palvelujen toimivan suhteellisen hyvin, vaan tulisi pikemminkin keskittyä asiakkaiden esiintuomiin ongelma-alueisiin ja pyrkiä parantamaan niitä. Asiakkaat ilmaisevat tyytymättömyytensä herkemmin, jos kysytty asia on heille tärkeä.

Viikin tiedekirjasto ja asiakaspalaute

Viikin tiedekirjastossa palautetta saadaan toistuvasti itse arvioimalla omaa toimintaa sekä asiakkailta. Viikin tiedekirjasto on panostanut erilaisten palautekanavien luomiseen. Kirjastoon saadaan jatkuvasti palautetta asiakkailta suullisesti, sähköpostilla ja verkon palautelomakkeen kautta. Palautteen yhteenlaskettu määrä on vuosittain n. 100–200, mikä on melko vähän kirjastossa käyvien ja verkkopalvelujen käyttäjämäärään suhteutettuna (vuonna 2008 kirjaston paikalliskäyttäjiä oli 250 338 henkilöä). Voidaan kysyä, eivätkö asiakkaat ole löytäneet palautteenantokanavia verkosta vai eikö asiakkailla ole enempää kommentoitavaa. Myös kirjaston antamasta tiedonhankinnan koulutuksesta kerätään palautetta.

Viikin tiedekirjastossa palautteen keräämisellä on pitkät perinteet. Kirjastolla on ollut vuosittain toistuvia asiakaskyselyitä vuodesta 1999 alkaen. Alussa palautekysely toteutettiin paperimuotoisena ovensuukyselynä. Välivaiheessa kyselyt toteutettiin sekä verkossa että paperimuodossa ja nykyään kyselyt ovat ainoastaan sähköisiä. Kysymykset ovat vaihdelleet vuosien mittaan aina sen mukaan, mistä erityisesti on haluttu saada asiakkaiden mielipiteitä. Kyselyiden tuloksista ja toteutetuista toimenpiteistä on tiedotettu asiakkaille kirjastossa posteritauluilla ja kirjaston verkkosivuilla. Vuodesta 2004 asiakaskyselyt ovat olleet Helsingin yliopiston kirjastojen yhteisiä. Asiakaskyselyissä

ensisijaisen tärkeää ovat kysymykset. On tarkkaan mietittävä mitä kysytään ja miten. Lyhyt ja selkeä kysely innostaa vastaamaan.

On mielenkiintoista lukea asiakkaiden vapaita kommentteja vuoden 1999 kyselystä. "Henkilökunta on ystävällistä ja osaavaa!" Palvelu sai ylipäättensä paljon kehuja. "Tilat erinomaiset, ei tarvitse sukkuloida eri kirjastojen välillä", "Kirjasto on kaunis ja valoisa". Vuoden 2007 kyselyssä mainittiin samoja asioita. Moitteita ovat saaneet kurssikirjojen liian pieni määrä, koneiden vähäisyys, opasteet ja melu. Kaikkiin näihin on yritetty saada parannuksia.

Ei riitä, että palautetta vastaanotetaan, sen läpikäymiseen ja siihen reagoimiseen on erityisesti panostettava. Kaikkia ideoita ja toiveita ei valitettavasti voida toteuttaa esimerkiksi fyysisten rakennukseen liittyvien reunaehtojuvuoksi. Tilasuunnitteluun liittyvät ongelmat näkyvät myös asiakaskyselyissä vuodesta toiseen toistuvina kommentteina, mutta äänten kantautumiseen avoimissa tiloissa voi itse kukin lopulta vaikuttaa vain omalla käyttäytymisellään. Kurssikirjojen määrää koskevan palautteen seurauksena niiden varausjonoja alettiin kirjastojärjestelmää hyödyntäen systemaattisesti tarkkailla ja yhteydenpitoa opettajiin tiivistettiin. Kurssikirjojen lisäkappaleiden tarpeen kohdennettu tarkkailu ja kokoelman täydentäminen lukukauden kuluessa jäi pysyväksi käytännöksi.

Asiakkaiden palautteen perusteella on otettu käyttöön ryhmätyöhuoneiden verkkovarausjärjestelmä. Kirjaston toimialoittaiset tiedonlähdesivut nykymuodossaan kehitettiin vuonna 2008 asiakkailta tulleen palautteen perusteella. Tiedonhankinnan koulutusmateriaaleja on myös vuonna 2008 tuotettu lisää ja päivitetty saadun palautteen pohjalta. Pieni, mutta asiakkaille tärkeä yksityiskohta on otettu huomioon sijoittamalla kopiokoneiden viereen nitojat.

E-lehdet –tietokannan palaute käsitellään yhteistyössä Helsingin yliopiston kirjastojen kesken sen mukaan, minkä alan lehteä palaute koskee. Vaikka elektroniset lehdet on omalla tavallaan helppo saada tietokoneen

näytölle luettavaksi, niiden käyttöön liittyy usein teknisiä ym. ongelmia. Verkkolehtien uuden tilauskauden alussa palautteita tulee runsaasti, mutta määrä tasoittuu vuoden mittaan alle 10 palautteeseen kuukaudessa. Yliopiston kirjastojen eri toimintojen vastuuhenkilöt toivoisivat asiakaspalautteiden jakautuvan niiden aiheiden mukaisesti, mutta on ymmärrettävää, että kun asiakas päättää kirjoittaa verkkopalautteen, hän tarttuu ensimmäiseksi huomaamaansa tilaisuuteen, oli palautteenantomahdollisuus ”oikeassa” asiayhteydessä tai ei. Palautteiden vastaanottopisteiden, vastaajien yhteistyön ja muun taustatyön järjestäminen helpottuu, kun yliopiston kirjastot vuoden 2010 alusta muodostavat yhtenäisen hallinnollisen yksikön. Myös asiakkaiden jo vuosikausia toivoma mahdollisuus palauttaa lainatut kirjat mihin tahansa Helsingin yliopiston kirjastopisteeseen toteutuu hallintokenteen uudistuksen yhteydessä.

Tulevaisuuden näkymiä

Teknisen edistyksen myötä asiakkaiden itsenäisen toiminnan mahdollisuudet etenkin tietoaaineistojen käyttöön saamisessa lisääntyvät entisestään. Henkilökohtaisia palveluja tarvitaan varmasti edelleen, mutta ne muuttavat muotoaan ja niitä tarjotaan nykyistä enemmän ja monimuotoisemmin verkossa. Jatkuvasti ajan tasalla olevan, suoran palautteisiin vastaamisen ja muun tilanteenmukaisen palvelun lisäksi tarvitaan mm. mahdollisimman selkeiden ja tarkoituksenmukaisesti verkkoon sijoitettujen palautekanavien suunnittelua. Online-verkkopalvelu edellyttää asiantuntevaa taustatyötä, tiedotusta, opastusta, tilastointia, annettujen vastausten arkistointia ja monipuolisia verkkotaitoja, vuorovaikutustaitoja ja kielitaitoa. Tällä hetkellä suositaan jatkuvasti kasvattava sosiaalinen media ja sen tarjoamat web2.0-palvelut tarjoavat kirjastoillekin välineitä tehokkaaseen vuorovaikutukseen palvelujen käyttäjien kanssa.

Tärkeintä on kuitenkin – ovat välineet millaisia tahansa – asiakkaiden äänen kuunteleminen ja siihen mahdollisuuksien mukaan reagoiminen. Kirjastolla tulee olla kykyä ajassa eläen toteuttaa asiakkaittensa odotuksia ja toiveita. Toiminnan laatua on, että tasapaino joustavuuden ja pitkäjänteisen suunnittelun ja kehittämisen välillä säilyy. Eri asiakasryhmiltä tullutta palautetta hyödynnetään jatkuvassa toimintaprosessien parantamisessa. Toisaalta on muistettava, että yksittäisen palvelunkäyttäjän ja hänen palautteeseensa annetun vastineen merkitys on suuri, koska kirjastopalvelujenkin maine ja niitä koskevat mielikuvat rakentuvat osaltaan myös asiakkaiden subjektiivisista kokemuksista ja heidän niitä koskevasta ajatustenvaihdostaan.

Linkit

- Toimialoitteiset tiedonlähdesivut: blogs.helsinki.fi/tiedekirjasto
- Tiedonhankinnan koulutusmateriaaleja: www.tiedekirjasto.helsinki.fi/koulutus/oppaat.htm
- Palautetta asiakkaille asiakaskyselyistä: www.tiedekirjasto.helsinki.fi/palvelut/kyselypalaute.htm
www.tiedekirjasto.helsinki.fi/palvelut/kyselypalaute07.htm

Kansainvälisen osaamisen näytön paikka - viikkiläiset ja EAHIL

Raisa Iivonen

Tietoasiantuntija

EAHIL (European Association for Health Information and Libraries) on lääke- ja terveystieteellisten kirjastojen yhteistyötä Euroopassa. Järjestö edistää terveysalan kirjasto- ja tietopalvelualan ammattilaisten täydennyskoulutusta ja urakehitystä sekä edustaa heitä eurooppalaisissa instituutioissa ja WHO:ssa. Järjestössä on omat työryhmät eläinlääketieteen, farmasian ja kansanterveyden alan tietopalveluammattilaisille.

22

Viikin tiedekirjaston ja yhden sen edeltäjän, Eläinlääketieteen kirjaston, henkilökuntaa on jo pitkään ollut mukana yli 20 vuotta sitten perustetun EAHIL:n toiminnassa. Järjestön toiseen Bolognassa vuonna 1988 järjestettyyn konferenssiin osallistui Eläinlääketieteellisen korkeakoulun kirjastonjohtaja Armi Setälä. Konferenssiin ovat esitelmin ja posterein osallistuneet tietoasiantuntija Raisa Iivonen ja kirjastonhoitaja Sinikka Suckcharoen. Palvelujohtaja Teodora Oker-Blom on ollut EAHIL:n toiminnassa mukana monin tavoin jo järjestön alkuvaiheista lähtien ja mm. sen hallituksen jäsenenä vuosina 1992–1995.

Joka toinen vuosi EAHIL järjestää konferenssin ja samoin joka toisena vuonna pienimuotoisen workshopin. Konferenssiin osallistuu satoja henkilöitä Euroopasta ja sen ulkopuolelta.

Vuonna 2008 konferenssi pidettiin Helsingissä ja sen järjesti Bibliothecarii Medicinae Fenniae ry, BMF, yhteistyössä Terkon kanssa. Myös Viikin tiedekirjasto osallistui monella tapaa vuoden 2008 konferenssin järjestämiseen. Suunnittelu alkoi edellisen konferenssin jälkeen syksyllä 2006 ja siihen osallistuivat BMF:n jäsenet Viikin tiedekirjastosta, Teodora Oker-Blom, Raisa Iivonen, Sinikka Suckcharoen ja tietoasiantuntijat Anne Uusitalo ja Maarit Hopeakoski-Nurminen. Viikin osuus painottui EAHIL:n eläinlääketieteen ja farmasian alaryhmien toiminnan suunnitteluun.

Konferenssin tieteellisestä ohjelmasta vastasi kansainvälinen ohjelmatoimikunta IPC, jonka yhtenä jäsenenä oli Teodora Oker-Blom. Ohjelman sisältö sai ansaitusti runsaasti positiivista palautetta. IPC työskenteli enimmäkseen ”abstraktiohjelmiston” avulla sähköisesti, mutta sen jäsenet tapasivat toisensa yhdessä kokouksessa päättääkseen, mitkä abstraktit otetaan konferenssiin mukaan esitelminä tai postereinä. Konferenssin aikana IPC:n jäsenet toimivat eri sessioiden puheenjohtajina.

Käytännön järjestelyistä vastasi paikallinen järjestelytoimikunta LOC, joka yhteistyössä kaupallisen kongressitoimiston kanssa huolehti tapahtuman puitteista. Jäsenenä osallistuin järjestelytoimikunnan kokouksiin noin kerran kuukaudessa, ja toimin yhteydenpitäjänä Viikin BMF-ryhmän ja järjestelytoimikunnan välillä.

Konferenssin aikana Viikin BMF-ryhmä järjesti oheistapahtumia Viikissä ja muualla, lähinnä eläinlääketieteen asiantuntijoille (European Veterinary Libraries Group, EVLG). Täydennyskoulutuksena onnistuttiin saamaan CAB:sta Robert Taylor esittelemään CAB Abstracts –tietokantaa eläinlääketieteellisen

tiedekunnan henkilökunnalle ja Viikin tiedekirjaston tietoasiantuntijoille. Konferenssiohjelmaan kuuluneisiin kirjastokierroksiin sisältyi myös kierros Viikissä, jossa toimii tiedekirjaston lisäksi Helsingin kaupunginkirjaston Viikin kirjasto. Ainoana ”public library” –kohteena se sai huomiota sijainnistaan yliopistokampuksella. Vilkasta keskustelua syntyi, kun kirjastojen johtajat Maija Berndtson Helsingin kaupunginkirjastosta ja Heli Myllys Viikin tiedekirjastosta kertoivat rinnakkaiselosta samassa Infokeskuksessa.

EVLG-ryhmä jalkautui Yliopistolliseen eläinsairaalaan, jota esitteli asiantuntevasti klinisen laitoksen johtaja, professori Riitta-Mari Tulamo. Kierros yhdisti ”vetlibberit” jälleen yhdeksi rajattomaksi kollegiaaliseksi verkostoksi, joka yhteisen vetlib-l-sähköpostilistan avulla työvuoden aikana tukee toisiaan ammatillisissa ja välillä muissakin kysymyksissä. Vuoden parin välein järjestetyt lähitapaamiset tiivistävät suhteita, mikä taas edesauttaa jatkossa itse kunkin työssään kehittymistä.

Virallisen ohjelman ohessa EVLG-ryhmä vietti yhdessä vähäisen vapaa-aikansa, ja konferenssin päätyttyä risteili Suomenlinnaan, jossa kollegamme Ultunasta, Michael Eklund, historian harrastaja, esitelmöi Ruotsin ja sen itäisen osan (”Suomi”) yhteisestä historiasta ja sen päättymisestä 1809.

Kansainvälisen kongressin järjestäminen on hauskaa ja opettavaista, mutta varsin vaativaa työtä verrattuna kongressiin osallistumiseen. Passiivisenakin esitelmien kuulijana saa käyttää kaiken kielitaitonsa ja muun osaamisensa uusien asioiden omaksumisessa sekä sosiaaliset kykynsä, kun on tilaisuus verkostoitua kansainvälisesti. Konferenssiin osallistuminen puhujana tai posterin tekijänä edellyttää ennakkotyöskentelyn oman aiheen parissa ja rahoituksen järjestämisen matkalle.

Kongressin järjestäjältä vaaditaan kaikkea tätä ja lisäksi erinomaiset organisaattorin taidot. Hyvänä apuna on kongressitoimisto, joka hoitaa käytännön järjestelyjä ammattilaisen otteella; konferenssin tieteellinen sisältö ja sosiaaliset kuviot ovat kuitenkin järjestäjien omaa alaa – he myös vastaavat eksyneiden kollegoidensa kaikista kummallisimpiin kysymyksiin.

Vaiva on kuitenkin palkkansa arvoinen, sillä hyvin toimiva kansainvälinen verkosto edesauttaa oman toiminnan kehittämistä äärettömän tehokkaasti ja nopeasti.

Kannattaa kokeilla!

Lyhenteet ja linkit

- EAHL = European Association for Health Information Specialists
www.eahil.net
- IPC = International Program Committee
- LOC = Local Organisation Committee
- EVLG = European Veterinary Libraries Group. EAHL:n alaryhmä, johon kuuluu eläinlääketieteellisten kirjastojen asiantuntijoita
- BMF = Bibliothecarii Medicinae Fenniae ry: www.bmf.fi
- Highlights and new notes. Newsletter of the Veterinary Medical Libraries Section of the Medical Library Association (VMLS/MLA), Summer 2008, No 59, s. 6–13.

Kirjaston perustehtävät puntarissa

Heli Myllys

Kirjastonjohtaja

Kirjaston perustehtäviä toteutetaan ajan myötä uudistuvien tavoin, mutta niiden ydinajatus pysyy samana. Viikin tiedekirjasto edistää avointa tietojen yhteiskäyttöä myös laitos-, tiedekunta- ja hallintorajat ylittävänä toimintana ja tukee kestävästä kehitystä.

24

Keskuskirjastojen verkostosta digitaaliseen kirjastoon

Kirjaston perimmäinen tehtävä on hankkia, rekisteröidä ja saattaa käyttöön alansa tietoa-aineistoa. Eri aikakausina tätä tehtävää on hoidettu erilaisin välinein. Mutta aina on kysymys samasta asiasta: mahdollistaa tiedon tarvit-sijalle pääsy hänen tarvitsemaansa tietoa-aineistoon ja kirjastolle ominaisesti välitettynä mahdollisimman oikea-aikaisesti ja käyttäjälle sopivassa muodossa – ajasta ja paikasta riippumatta.

Käyttäjän kannalta mahdollisimman tehokasta palvelua edistämään luotiin aikanaan 1970-luvulla maamme tieteellisten keskuskirjastojen verkosto. Noina aikoina perustettiin useita yliopistoja eri puolille Suomea. Koska yliopistot olivat uusia, niissä ei ollut opetuksen ja tutkimuksen kannalta riittäviä omia tietoa-aineistokokoelmia. Apua haettiin vanhoista yliopistokirjastoista, jotka olivat esimerkiksi vapaakappaletoiminnan ja tieteellisen kirjallisuuden vaihtotoiminnan kautta aikojen kuluessa kartuttaneet kokoelmiaan. Tällaisista omien tieteenalojensa vahvoista kirjastoista muodostettiin valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1972 keskuskirjastojärjestelmä, johon nimettiin kehysorganisaation hakemuksesta kymmenen tieteellistä kirjastoa. Helsingin yliopiston piirissä näitä oli neljä.

Terveystieteiden keskuskirjasto Terkko oli lääketieteen alan, Helsingin yliopiston kirjasto humanistisen alan, Maatalouskirjasto maatalous-, elintarvike-, ravitsemus-, ympäristö-, ja kotitalousalojen sekä Metsäkirjasto metsä- ja puualan keskuskirjasto. Keskuskirjastojen tehtävänä oli muita kirjastoja kattavammin hankkia ja saattaa kaikkien tiedontarvitsijoiden käyttöön omien alojensa tietoa-aineistoa ja antaa alansa tietopalveluja sekä kaukopalvelua. Teknillisen korkeakoulun ylikirjastonhoitaja professori Elin Törnudd teki keskuskirjastojär-

jestelmästä opetusministeriölle arviointitutkimuksen 1990-luvun alussa. Sen mukaan keskuskirjastoista oli kehittynyt alojensa tietokeskuksia. Opetusministeriö kumosi tuon edellä mainitun keskuskirjastopäätöksen 2000-luvun alussa. Kirjastoalan nopea tietotekninen kehitys edisti osaltaan sitä, että eri alojen tiettyjä vastuukirjastoja ei enää tarvittu, koska kaikkien kirjastojen aineistot olivat helposti paikannettavissa verkossa käytettävistä kokoelmaluettelosta. Toisaalta paikallisesti tarvittiin tietyt aineistot joka tapauksessa.

Nyt, 2000-luvulla, painettu tietoaaineisto on edelleen jäljellä kirjastoissamme, mutta tutkimuksen kannalta tärkeä perusaineisto halutaan digitaaliseen muotoon, jotta sen käyttö olisi helppoa ajasta ja paikasta riippumatta. Elektroniset julkaisuarkistot ovat myös nykypäivää. Tulevaisuudessa Helsingin yliopiston yhteinen julkaisuarkistopalvelu käyttää hyväkseen yliopistoon hankittua tutkimustietojärjestelmää sekä sisällön tallennuskanavana että yliopiston julkaisutuotantoa esittelevänä portaalina.

Käsitys digitaalisista kirjastoista on muuttunut ja muuttuu jatkuvasti kasvavan aineistotarjonnan takia. Avoimet julkaisuarkistot ja avoimen julkaisemisen erilaiset muodot ovat ulottuneet tutkimusdataan ja -aineistoihin ja niiden jatkokäyttömahdollisuuksien turvaamiseen.

Viikin tiedekirjasto ilmoittautui vuonna 2008 mukaan eurooppalaisen biodiversiteettitiedon kansainväliseen digitoitihankkeeseen. BHL-Europe -hanke pyrkii tuomaan biodiversiteettitiedon kaikkien kiinnostuneiden ulottuville parantamalla luonnon monimuotoisuutta koskevan tiedon osalta Euroopan digitaalisten kirjastojen yhteentoimivuutta. Konsortio edistää parhaisiin käytäntöihin perustuvia menettelytapoja ja standardien ja yhteisten toimintatapojen laajamittaista käyttöönottoa sekä soveltamista todellisiin käyttötilanteisiin.

BHL-Europe -hanke tarjoaa monikielisen näkymän digitaalisten aineistojen hakuun ja selaukseen Euroopan digitaalisen kirjaston Europeanan yhteydessä. Lisäksi se tarjoaa monikielisen portaalin, joka sisältää apuvälineitä lajikohtaisen tiedon hakuun. Hankkeessa kehitetään myös toimintatapoja kansallisten biodiversiteettitiedon digitoitiohjelmien tuottaman aineiston pitkäaikaissäilytykseen. BHL-Europe -hankkeen kokemukset ja parhaat käytännöt tehdään myös tunnetuiksi laajemmalle digitaalisten kirjastojen parissa toimivalle yhteisölle.

Tietoaaineistot helposti saataville: avoimuus ja tietovarantojen yhteiskäyttö luonnonvara-alalla

Vuonna 2008 yliopiston rehtori teki useita kirjastojemme uudistuvan toiminnan kannalta keskeisiä päätöksiä. Ne tukevat ja kannustavat kirjastolaitoksen yhteisiä pyrkimyksiä palvella entistä tiiviimmin tutkimusyhteisöjä koko yliopiston strategian mukaisesti.

Tutkimusjulkaisujen avointa saatavuutta koskevassa päätöksessään (126/2008) rehtori linjasi, että yliopistossa toimivien julkaisevien tutkijoiden

tulisi rinnakkaistallentaa kopio tieteellisessä lehdessä ilmestyneestä tutkimusartikkelistaan yliopiston ylläpitämään julkaisuarkistoon 1.1.2010 alkaen. Jotta saataisiin käsitys siitä, miten eri tieteenalojen tutkimusaineistot voitaisiin saattaa laajemmin saataville, rehtori teki päätöksen tutkimusdatan ja -aineistojen saatavuutta selvittävän työryhmän perustamisesta. Kirjasto- ja tietopalveluihin liittyivät myös rehtorin vuonna 2008 tekemät päätökset julkaisuarkistopalveluiden koordinoidusta kehittämisestä, tutkimustietojärjestelmän (TUHAT) kehittämisestä ja käyttöönotosta Helsingin yliopistossa sekä E-infrastruktuuri -työryhmän perustamisesta 2010–2012.

Tutkimusdatan ja -aineistojen saatavuutta selvittävä työryhmä vie eteenpäin yliopiston avointa julkaisupolitiikkaa ja lisää tutkimuksen kansainvälistä tunnettuutta. Se vastaa eurooppalaisten ja kansainvälisten tutkimusrahoittajien vaatimuksiin siitä, että rahoituksen ehtona on tutkimusdatan tallentaminen jatkokäyttöä varten sekä sen avoin saatavuus. Perimmäisenä tavoitteena on hyödyntää tehokkaasti julkisin varoin tehtyä tutkimusta ja lisätä yhteiskunnan tietovarantoja.

Tutkimusdatan- ja -aineiston säilyttäminen ja uudelleenkäyttö ovat keskeisiä kysymyksiä kaikissa tutkimusorganisaatioissa. Se on myös lupaava konkreettinen yhteistyön alue. Kirjasto näkee oman asiantuntemuksensa kannalta tietyn alan tiedonhallinnan tarpeet ja kokonaisuuden, jonka piirissä se voi esimerkiksi toimia yhdistävänä tekijänä edistämällä yhteistyötä eri organisaatioiden välillä ja tarjoamalla ratkaisuja ja välineitä, jotka tähtäävät tiedon saatavuuteen sen käyttäjän kannalta vähimmällä vaivalla. Juuri tällä tavalla Viikin tiedekirjasto toimii nyt Helsingin yliopiston Viikin kampuksella harjoitettavan luonnonvaratutkimuksen ja vastaavien sektoritutkimuslaitosten kanssa. Tämän tyyppisenä resurssien yhteiskäytön mahdollistajana ja rajojen ylittäjänä Viikin tiedekirjastolla on pitkät perinteet.

Vuoden 2008 lokakuussa perustettiin Ympäristö- ja luonnonvarat -konsortio maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhteistyösopimuksella. Konsortio tulee toimimaan osapuolten yhteisenä osaamis-

palveluysikkönä ja integroituna tutkimuksen, asiantuntijuuden ja tietovarantojen hallinnan keskuksena. Se koskee maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonaloja, mutta on avoin muillekin keskeisille toimijoille. Tutkimuslaitosten osaamista, tietovarantoja ja tutkimusinfrastruktuuria yhdistämällä ja edelleen kehittämällä tutkimuksen vaikuttavuus ja kansainvälinen kilpailukyky paranevat. Tuottavuushyötyä saavutetaan päällekkäisyyksien poistamisella, yhteisillä palveluilla sekä laite- ja toimitilayhteistyön kautta.

Mukana monin tavoin syvenevässä sidosryhmä- ja kirjastoyhteistyössä

27

Bioalojen tietokeskuksena Viikin tiedekirjasto on monipuolinen tieteenalakirjasto. Se on vuosien saatossa luonut yhteyksiä yliopiston ulkopuolisiin sidosryhmiin ja pyrkinyt palvelemaan koko toimialan tiedontarpeita. Viikin kampukselle on keskittynyt opetus ja tutkimus, joka liittyy ihmisten ja eläinten terveyteen sekä elintarvikeketjuun ja luonnonvarojen kestävään käyttöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Kampuksella on jo kaksi sektoritutkimuslaitosta, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos RKTL ja Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Vuonna 2010 kampuksella aloittaa toimintansa Maatalous- ja elintarviketutkimuksen taloustutkimus ja vuonna 2013 Suomen ympäristökeskus.

Viikin tiedekirjaston Matri-yhteistyö maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan laitosten kanssa juontaa juurensa vuoteen 1993. Tuolloin Maatalouskirjasto ja MTT:n tietopalvelu käynnistivät yhteisen hankkeen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalojen laitosten julkisesti käytettävissä olevan tiedon käytön edistämisestä. Aluksi tehtiin suositus tutkimushankerekisterin sisällöstä. Siihen aikaan kovinkaan monella organisaatiolla ei ollut tutkimushankerekistereitä; MTT:llä oli omansa, samoin Helsingin yliopistolla. Sitten maa- ja metsätalousministeriö teki sopimuksen Maatalouskirjaston ja myöhemmin Viikin tiedekirjaston kanssa alan tietohuoltopalveluista. Sopimukseen sisältyy ministeriön rahoittama, kirjastossa työskentelevä Matri-informaattikko. Muuten sopimus koostuu Matri- palvelusopimuksesta ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan laitokset kattavasta kirjastopalvelujen VIP-puitesopimuksesta. Lisäksi vuosittain sovitaan strategiseen kumppanuuteen perustuva kehittämishanke. Vuonna 2009 Matri-yhteistyö nivoutuu Ympäristö- ja luonnonvarat –konsortion toimintaan kirjasto- ja tietopalvelutoiminnan osalta.

Vuoden 2008 aikana Viikin kampuksen organisaatiot laativat tutkimuksen kehittämisohjelman, jossa myös sektoritutkimuslaitokset halusivat olla edustettuina, samoin kuin ohjelman pohjalta tuotetussa englanninkielisessä esitteessä. Ohjelmassa tuodaan esiin yhteiset linjaukset siitä, miten kampuksen tutkimuksen halutaan näkyvän ulospäin ja etenkin kansainvälisesti. Seuraavaksi on tavoitteena luoda konkreettisia hankkeita vahvistamaan Viikin osaamista Suomen keskeisenä biotieteellisenä tutkimuskeskittymänä.

Yhteistyöohjelman tarkoituksena on lisätä kampuksen monitieteellistä ja poikkitieteellistä tutkimusta ja tutkimusyhteistyötä. Yhteistyö on kattavaa käsittäen perustutkimuksen, soveltavan tutkimuksen ja yritys yhteistyön ja sitä lisäämällä on tarkoitus edistää kampuksella tehtävää laadukasta tutkimusta, mahdollistaa uusia tutkimusavauksia, tehostaa resurssien käyttöä ja lisätä kansainvälisyyttä.

Viikin tiedekirjasto on jatkuvasti toteuttanut ja toteuttaa edelleen kirjaston perustehtävää: se edistää tietojen yhteiskäyttöä ja vuorovaikutusta ja toimintaa yli rajojen. Viikin kampus perustui alun perin ajatukselle ”yli rajojen”. Viikissä se tarkoitti paitsi laitos- ja tiedekuntarajojen ylittämistä, myös hallintorajojen, esimerkiksi yliopiston ja Helsingin kaupungin toimintojen rajojen ylittämistä. Tästä konseptista syntyi Viikin malli, joka merkitsee kestävästä kehitystä.

Tulevaisuudessa Viikin tiedekirjasto on osa Helsingin yliopiston uudelleen organisoitua kirjastolaitosta, jossa on yksi hallinto ja keskitetysti hoidetut kirjaston sisäiset palvelut: hankintapalvelut, luettelointi- ja metadatapalvelut, tietoaineistojen saatavuuspalvelut ja hallinto- ja viestintäpalvelut. Kampuskirjastoissa keskitytään entistä selkeämmin kampusten tieteenalojen mukaisesti tieteenalapalveluihin. Viikin tiedekirjaston kannalta tieteenalapalveluille on jo luotu vahva pohja, josta on hyvä jatkaa.

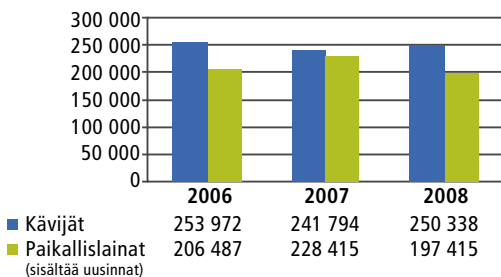
Lähteet ja linkit

- Törnudd, Elin: Tieteellisen keskuskirjastojärjestelmän arviointi. [Helsinki], [TINFO], 1992
- Valtioneuvoston päätös tieteellisistä keskuskirjastoista 26.10.1972/719
- Valtioneuvoston päätös tieteellisistä keskuskirjastoista annetun valtioneuvoston päätöksen kumoamisesta 4.12.2003, voimassa 1.1.2004 alkaen
Säädökset keskuskirjastoista: www.edilex.fi
(www.edilex.fi/saadokset/lainsaadanto/19720719)
- Helsingin yliopiston rehtorin päätökset:
039/2008: Tutkimustietojärjestelmän (TUHAT) kehittäminen Helsingin yliopistossa
126/2008: Tutkimusjulkaisujen avoin saatavuus Helsingin yliopistossa
127/2008: Helsingin yliopiston julkaisuarkistopalvelujen koordinoitu kehittäminen
137/2008: Tutkimusdatan ja -aineistojen saatavuutta selvittävän työryhmän perustaminen
186/2008: E-infrastruktuuuri 2010-2012, työryhmän asettaminen
Helsingin yliopiston rehtorin päätökset:
www.helsinki.fi/hallinto/rehtori/index.htm
- Sopimus Matri-yhteistyöstä 1.3.2006
Matri-yhteistyö: www.tiedekirjasto.helsinki.fi/matri

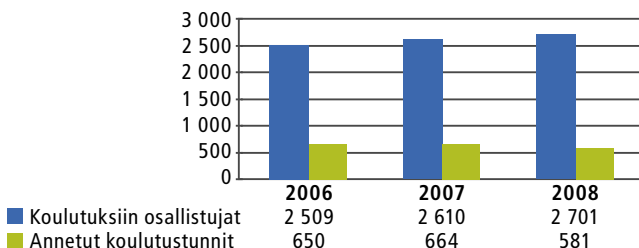

Viikin tiedekirjaston toimintaa kuvaavia lukuja

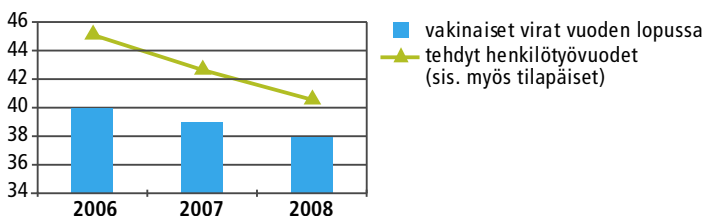
Kävijät ja lainaus 2006–2008

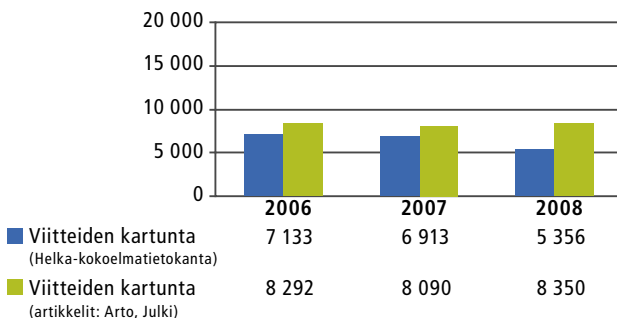
Käyttäjäkoulutus v. 2006–2008

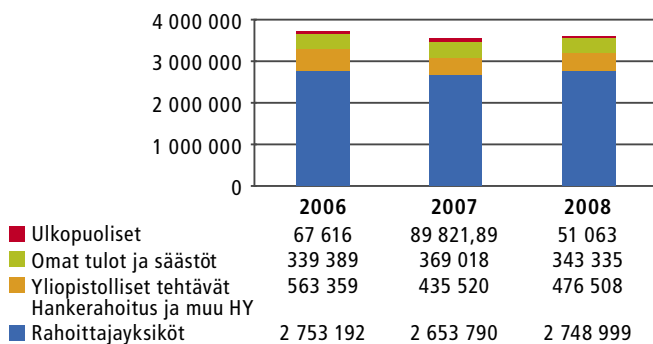
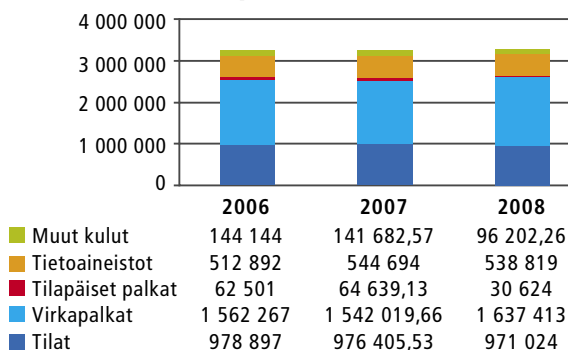
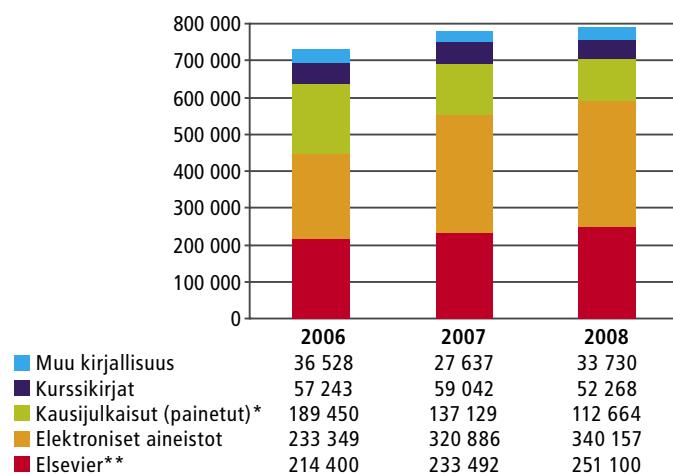

Henkilöstön määrä 2006–2008 (31.12.)

Viitteiden kartunta kotimaisiin viitetietokantoihin 2006–2008

Viikin tiedekirjaston rahoitus 2006–2008**Kustannukset tilinpäätöksissä 2006–2008****Tietoaineistojen hankinta 2006–2008 (€)**

* Painettuihin kausijulkaisuihin sisältyy myös yhteishankintoja painettu & e-versio tilauksista

** Elsevier-kustannukset veloitetaan suoraan tiedekunnilta

